

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกกำลังตื่นตัวกับโลกยุคใหม่ที่มีทั้งการร่วมมือและการแข่งขันกันในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละประเทศต่างให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ นั่นคือ ประชากรภายในประเทศ โดยพยายามจัดระบบการศึกษาให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อต้องการผลักดันให้ประเทศของตนก้าวขึ้นทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ซึ่งกระแสแห่งการจัดการศึกษาที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ได้แก่ การปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นไปที่การจัดการศึกษาให้มีระบบ การประกันโอกาส การประกันประสิทธิภาพ และการประกันคุณภาพ อันเป็นการนำไปสู่การพัฒนา โรงเรียนให้มีมาตรฐาน (อมรวิรัช นาคทรพรพ. 2540 : คำนำ)

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ทำให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 16 พ.ศ. 2540 นัยมาตรา 81 ซึ่งระบุให้จัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้น และยังมีมาตราอื่น ๆ อีก รวม 9 มาตรา คือ มาตรา 40, 42, 43, 69, 46, 53, 55, 80 และ 289 สรุปได้ว่ารัฐควรจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เน้นการกระจายอำนาจให้เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยตราเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติขึ้น (จรรยาพร ธรณินทร์. 2542 : 59 และ สิปปนนท์ เกตุทัต. 2542 : 9)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักทางการศึกษาระดับแรก ของประเทศไทยที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและได้ข้อมูลสารสนเทศ อย่างกว้างขวางเพื่อบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ และได้บัญญัติไว้จำนวน 9 หมวด 78 มาตรา ประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ผลจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการจัดการศึกษา ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูป การศึกษาเกิดขึ้นและเพื่อให้การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดองค์ประกอบหลักในการปฏิรูปการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากร ทางการศึกษา และการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 7)

การปฏิรูปการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดไว้ครั้งนี้จัดได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านแนวคิดและการปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อให้สถานศึกษามีศักยภาพเพียงพอต่อการยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล องค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งได้กำหนดกระบวนการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาไว้ 6 ขั้นตอน คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 9-10)

1. การจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา
2. การประเมินความต้องการในการพัฒนา
3. การสร้างแผนปรับปรุงสถานศึกษา
4. การปฏิบัติตามแผนและทำให้เกิดผลจริง
5. การรายงานความก้าวหน้าต่อประชาชน
6. การประเมินและปรับปรุงให้เป็นแผนต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนสำคัญประการหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา คือ การจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษา เพราะการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการจัดเป็นรูปแบบของการทำงานของทุกองค์กร โดยเฉพาะการบริหารโรงเรียนประถมศึกษานั้น ไม่มีรูปแบบใดที่จะเหมาะสมไปกว่ารูปแบบของคณะกรรมการ ด้วยเหตุผล 4 ประการ กล่าวคือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 117-119)

1. การบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการแสดงความรับผิดชอบร่วมกัน หากจะพิจารณาต่อไปในอนาคต จะเห็นได้ว่าภาระในด้านการจัดการศึกษานั้นเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐบาลต้องทุ่มเทงบประมาณเป็นจำนวนมาก เมื่อเป็นเช่นนี้ทุกคนจึงควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. การศึกษาเป็นการลงทุนอย่างมหาศาล เมื่อลงทุนไปแล้วจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายให้เข้ามารับผิดชอบ
3. การมีส่วนร่วมและการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการนั้น ก่อให้เกิดความรู้สึกเกี่ยวกับบทบาทของผู้แทนครู เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ จึงมีหน้าที่ที่จะให้ความรู้และความคิดเห็นจากประสบการณ์ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา

4. การบริหารงานในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เป็นระบบการบริหารที่มีความ สลับซับซ้อนกว่าการบริหารระดับอื่น เพราะปัจจุบันต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาถึง 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงจำเป็นต้องอาศัย รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือเป็นการบริหารงานโดยคณะบุคคลหรือ การบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ โดยให้คณะบุคคลหรือคณะกรรมการมีส่วนรับผิดชอบ วินิจฉัยและกำหนดนโยบายในส่วนที่มีความสำคัญ เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการข้างต้นเป็นดัชนีบ่งชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษานั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้การบริหารงาน ในรูปแบบของคณะกรรมการ และต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ดังคำกล่าวของ ภิญญู สาทร (2526:438) ที่สนับสนุนแนวความคิดนี้ว่า การจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา การที่จะให้ทางราชการเป็นผู้ให้เพียงอย่างเดียว นั้น จะไม่สามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างรวดเร็วเท่าที่ควร ทางที่ดีแล้วชุมชนควรจะมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาด้วย เพื่อจะได้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนมากที่สุด สอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สพข. 2542 : 53) มาตรา 57 ที่กำหนดว่าให้ หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำ ประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้ เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา และเพื่อให้การบริหารงานและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ขึ้น ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 โดยให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่งดำเนินการเพื่อให้ได้มา ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายใน 60 วัน นับแต่วันประกาศใช้ระเบียบดังกล่าว ส่งผลให้โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการให้เป็นไปตาม ระเบียบนี้ ซึ่งได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 4)

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของ
ท้องถิ่น

4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
 5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง
 6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
 7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
 8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
 9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
 10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน
 11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการ เพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร
 12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น
- จากบทบาทและความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา แต่เท่าที่ผ่านมาพบว่ามีปัจจัยอีกหลายประการที่ทำให้ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร เช่น กรรมการสถานศึกษา ยังไม่เข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างถูกต้อง โรงเรียนยังไม่เข้าใจหน้าที่ที่ถูกต้องของกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนยังไม่เข้าใจวิธีดำเนินงานในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาที่ถูกต้อง คณะกรรมการสถานศึกษาขาดความคิดริเริ่ม ส่วนมากจะเป็นเพียงผู้ตาม การแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ไม่มีการดึงคนหลายอาชีพ มาดำเนินงาน การคัดเลือกกรรมการสถานศึกษา ยังขาดความเป็นประชาธิปไตย ทางโรงเรียนยังไม่ให้ความสำคัญต่อกรรมการสถานศึกษาน้อยเกินไป และวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการสถานศึกษา ไม่กำหนดแน่นอน ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขาดความกระตือรือร้น เป็นต้น (ลำเพย เขื่อนมนัส. 2542 : 30)

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายนั้น น่าจะมีสาเหตุมาจากเจตคติที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษาด้วยเช่นกัน เนื่องจากเจตคติเป็นความรู้สึกรู้สึก ความคิดเห็น หรือความนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด สิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลทั้งแง่บวกและแง่ลบ (สาริณี พงษ์เจริญไทย. 2534 : 23) และจากผลการวิจัยของ วุฒิ สุวรรณรังสี (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า เจตคติเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อบทบาทและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียน จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเจตคติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียนว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียนเป็นอย่างไร และเพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่น่าเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเจตคติที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกันด้วยว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกันจะมีเจตคติในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโรงเรียนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเจตคติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำถามนำในการวิจัย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด และแตกต่างกันหรือไม่

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียน เป็นอย่างไร และทราบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกันจะมีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. ผลการวิจัยได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้วางแผนหรือกำหนด นโยบายทางการศึกษาสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 5,865 คน
 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 480 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็น

- 2.1.1 ผู้แทนผู้ปกครอง
- 2.1.2 ผู้แทนครู
- 2.1.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน
- 2.1.4 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.1.5 ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา
- 2.1.6 ผู้ทรงคุณวุฒิ
- 2.1.7 ผู้บริหารโรงเรียน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้ง ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียน หมายถึง คະแนนที่ได้จากการสอบวัด ความคิดเห็น ความรู้สึก ท่าทีพฤติกรรมที่บุคคลมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียน โดยใช้แบบสอบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. การปฏิบัติงานโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานของโรงเรียนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้เป็น 6 งาน ดังนี้

3.1 งานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอน การจัดหาสื่อการเรียนการสอน การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.2 งานบุคลากร หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดบุคลากรของโรงเรียน ได้แก่ ครู อาจารย์ และนักรการภารโรง การพัฒนาบุคลากร และการกำหนดบทบาท หรือระเบียบวินัยแก่บุคคลในโรงเรียน

3.3 งานกิจการนักเรียน หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียนทุกกิจกรรม ยกเว้นกิจกรรม ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน

3.4 งานธุรการ การเงิน และบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียน เกี่ยวกับงานสารบรรณ งานการเงิน และงานพัสดุ

3.5 งานอาคารสถานที่ หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้บำรุง รักษา ตกแต่งอาคารเรียน อาคารประกอบ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

3.6 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การดำเนินการของ โรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมทุกประเภทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องการศึกษาเจตคติและประโยชน์จากการศึกษา เจตคติของ (สาริณี พงษ์เจริญไทย. 2534 : 27) เนื่องจากผู้วิจัยมีความคิดว่า การศึกษาถึงเจตคติ ต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นเป็นสิ่งที่ให้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็น ประโยชน์ในการจัดการศึกษากว่าคือ หากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีเจตคติ เป็นอย่างไร พฤติกรรมที่แสดงออกหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโรงเรียน ก็จะเป็นเช่นนั้น เพราะเจตคติเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลตามที่ปรารถนา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์คือ ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือการตัดสินใจกระทำ หรือเรียกว่าเจตคติ นั้นหมายความว่า

พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลมาจากเจตคตินั่นเอง (เบ็ญจมาศ แสงอนุเคราะห์. 2541 : 42 ; Davis and Newstorm. 1985 : 78)

สำหรับในด้านการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของดิน ปรัชญาพุทธ (2533 : 623) ที่ได้ให้หมายถึงของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมเป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งสามารถวัดได้จากวิธีการหรือรูปแบบในการมีส่วนร่วม ความหนักเบาของการมีส่วนร่วม และคุณภาพของการมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิดเรื่องการปฏิบัติงานโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยยึดหลักการบริหารโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานของทางราชการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานดังต่อไปนี้ (วุฒิ สุวรรณรังสี. 2541 : 21)

1. งานวิชาการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การจัดหาสื่อ วัสดุ สื่อการเรียนการสอน สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู การวัดผล ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2. งานบุคลากร ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการด้านบุคลากรของโรงเรียน ได้แก่ ครู อาจารย์ นักการภารโรง ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากรให้อยู่ได้อย่างมีความสุข ตลอดจนการลงโทษหรือดำเนินการทางวินัยแก่บุคคลที่มีความผิดหรือปฏิบัติหน้าที่ด้อยประสิทธิภาพ

3. งานกิจการนักเรียน ดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอนหรือเกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น การรับนักเรียนเข้าใหม่ การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน ตลอดจนถึงการจำหน่ายนักเรียนออกจากโรงเรียน และการติดตามดูความสำเร็จของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว

4. งานธุรการ การเงิน และบริหารทั่วไป ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการ งานการเงินของโรงเรียนทุกประเภท และดำเนินการเกี่ยวกับพัสดุของโรงเรียนให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

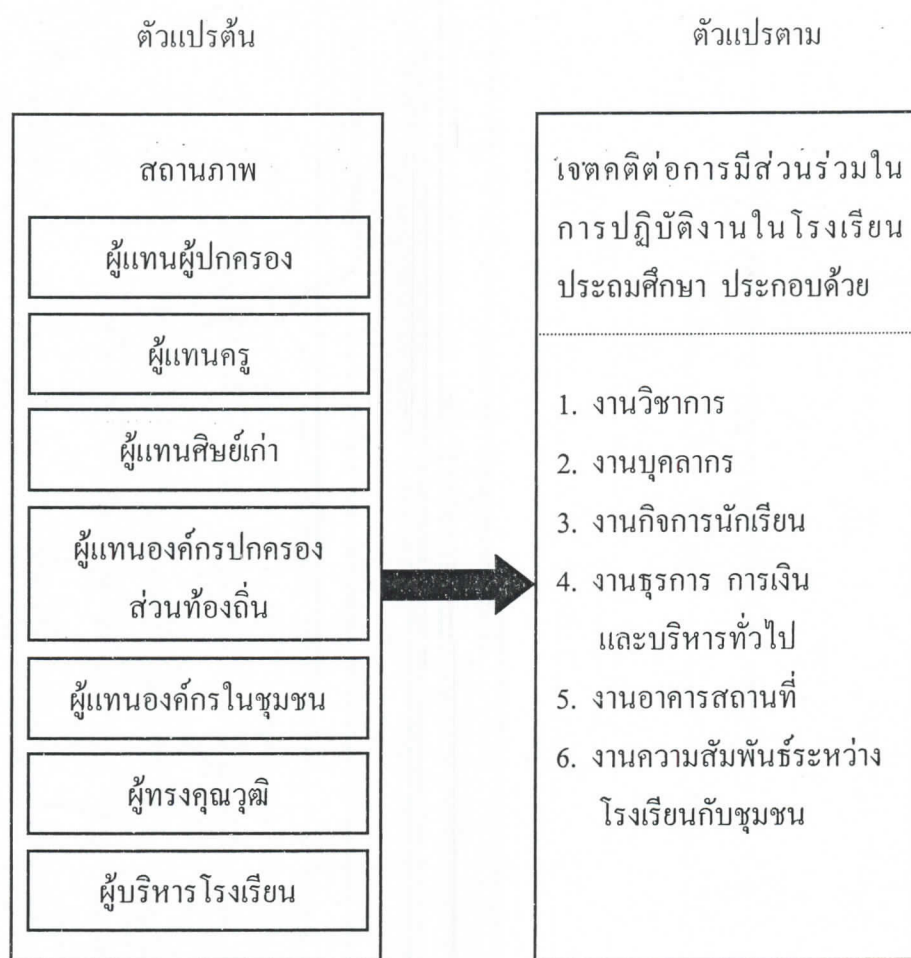
5. งานอาคารสถานที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการใช้ การบำรุงรักษา ตกแต่งอาคารเรียน อาคารประกอบที่ดินและสิ่งก่อสร้างของโรงเรียน โดยให้สามารถใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า และมีสภาพร่มรื่น สะอาด สวยงามอยู่เสมอ

6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ซึ่งหมายรวมถึง ผู้ปกครองนักเรียน วัด องค์กรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน โดยเฉพาะกรรมการ

โรงเรียน โดยให้ชุมชนหรือบุคคลในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ช่วยพัฒนาโรงเรียน และโรงเรียนได้ให้บริการแก่ชุมชน เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโรงเรียนแตกต่างกัน